

Надруковано: Слободяник, Ю. Б. Методи державної підтримки стабільної роботи підприємств пасажирського автотранспорту [Текст] / Ю. Б. Слободяник // Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління. Матеріали 4-ї Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції. – Харків : Українська Асоціація “Жінки в науці та освіті”, Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2003. – С. 40-41.

УДК 656.13

МЕТОДИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СТАБІЛЬНОЇ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ ПАСАЖИРСЬКОГО АВТОТРАНСПОРТУ

Слободяник Ю.Б.

Українська академія банківської справи, м. Суми

Галузь пасажирського автотранспорту відіграє значну роль в розвитку економіки країни, а також суспільства в цілому. Але ставлення до розвитку автотранспортних підприємств (АТП) з боку держави протягом тривалого періоду базується на «залишковому» принципі. Окремі кроки по реформуванню не дали очікуваних позитивних зрушень і сьогодні, на думку багатьох фахівців, галузь перебуває в стані глибокої кризи.

Одним із головних чинників цієї кризи є неузгодженість державних методів регулювання пасажирських автоперевезень. Соціальна значущість галузі передбачає контроль з боку держави, а роздержавлення АТП та спроба створення на ринку пасажирських автопослуг конкурентних умов, яка відбувається останніми роками, призвели до послаблення (а в деяких питаннях і до повної втрати) цього контролю. Все це не може не позначитися на фінансовому стані підприємств пасажирського автотранспорту, кількості та якості послуг, що надаються.

Досвід розвинених країн переконливо доводить, що пасажирські АТП повинні залишатися у державній власності (на разі більша їх частина), адже задачу загальної доступності послуг для населення (зокрема за ціновим

параметром) окремі підприємства вирішувати не зацікавлені. Розвиток галузі пасажирських перевезень в нашій державі відбувається за специфічним сценарієм: приватизація АТП; встановлення державою граничних тарифів; нерівноправна конкуренція між авто перевізниками різних форм власності; вимоги до АТП перевозити пільгові категорії населення безоплатно без належної компенсації; неврегульованість багатьох правових норм тощо.

Таким чином, цілковита неузгодженість методів державного регулювання галузі пасажирських автоперевезень призвела до погіршення фінансового стану підприємств, які сьогодні знаходяться на межі банкрутства. Перевага надається адміністративним методам, що ґрунтуються на обов'язковому виконанні, а також можливості використання примусу стосовно суб'єктів господарювання, які порушують встановлені правила. Але ці методи носять жорсткий обмежувальний характер, який не відповідає ринковим потребам. В основу економічних методів покладено економічну зацікавленість, самостійність і відповідальність суб'єктів господарювання за проведені дії та результати прийнятих рішень. Нехтування економічними методами негативно впливає на становище галузі, оскільки вони є більш дієвими ніж адміністративні.

Вважаємо, що до розв'язання зазначеної вище проблеми треба підходити комплексно, з урахуванням різноспрямованих інтересів суб'єктів системи «держава – АТП – споживачі послуг». Необхідно розробити гнучку систему державного регулювання ринкових процесів в галузі, яка б поєднала в собі економічні, адміністративні та соціально-психологічні методи. Така система методів повинна стати базою для створення механізму державної підтримки стабільної роботи підприємств пасажирського автотранспорту.

Таким чином, розвиток методів державного регулювання підтримки автотранспортних підприємств, в тому числі на мікрорівні, та відповідних органів державного управління має становити окремий напрямок досліджень за даною проблематикою. При цьому необхідно зазначити, що державне регулювання слід розглядати як засіб оптимізації економічних відносин в державі та в регіоні.